

Muž do nepohody – James Hansen získal cenu [Ronalda Ridenhoura](#) za statečnost

([Joseph Romm](#), 24. dubna 2013)

James Hansen získal [Ridenhour Courage Prize](#). Tou se oceňují lidé za statečnou a celoživotní obranu veřejných zájmů a sociální spravedlnosti.

Doktor Hansen byl 24. dubna vyznamenán mj. proto, že americkému kongresu řekl: „Globální oteplení je dnes natolik velké, že je můžeme s vysokou pravděpodobností označit jako důsledek skleníkového jevu.“

Statečnost neprojevil tím, že to řekl, ale *kdy* to řekl – před 25 lety, během neobyčejně [horkého léta](#) 1988. Bylo to první významné veřejné vystoupení vědce působícího ve vládních úřadech Spojených států, které varovalo před touto vážnou hrozbou.

Jim vskutku ztělesňuje Ridenhourovu cenu za odvahu. Když pracoval jako přední klimatolog NASA, vystoupil jako whistleblower, který poukázal na snahy vlády umlčet jeho i další, kteří mluvili o klimatické změně.

Změna klimatu je velký problém a Jim o tom veřejně mluví od roku 1981, kdy v časopise Science publikoval své [první varování](#), o němž pak referoval celostránkový článek v New Your Times: „Studie ukazují oteplování, které může zvýšit hladinu oceánu“.

A přesto emise oxidu uhličitého nadále rostly. Žijeme v bezpáteřním světě, kde skutečnost, že člověk přes 30 let šíří vědecky potvrzovanou pravdu, mu nepřináší více důvěry národních médií než profesionálnímu popírači placenému průmyslem fosilních paliv.

Jak falešný je tento svět? Kdyby lékař na základě nejlepších vědeckých poznatků diagnostikoval u pacienta rané stádium závažného plicního onemocnění v důsledku kouření a neupozornil pacienta naléhavě, že musí přestat kouřit, byl by zajisté pohnán k zodpovědnosti.

Ale pokud klimatolog využije nejmodernější poznatky vědy k tomu, že poukáže na „rané stádium“ globální změny klimatu a naléhavě vyzve svět, aby začal ustupovat od využívání fosilních paliv, je označen za alarmistu nebo extremistu – skupinami, za nimiž stojí průmysl.

Pravda je, že my všichni bychom měli být znepokojeni současnou velkou morální krizí. Ničíme-li původně stabilní klima, v němž je naše civilizace zvyklá a schopná žít, krademe budoucnost našim dětem a vnukům a nesčetným dalším generacím.

K záchraně tohoto bezpáteřního světa před sebezničením nestačí jen říkat pravdu. Je taky potřeba vrátit mu páteř. Být odvážný. A tak doba a jeho morální přesvědčení donutilo Jamese Hansena stát se aktivistou.

Existuje přísloví, které na Jima pasuje: Jeden odvážný člověk tvoří většinu.

Kolik vědců podnítilo celé hnutí?

Před pěti lety Jim vysvětlil, že pokud chce lidstvo zachovat planetu podobnou té, na níž se vyvinula civilizace a na níž je adaptován život, musí se hladina CO₂ vrátit na hodnotu 350 ppm. To vedlo

Billa McKibbena k založení skupiny 350.org.

Pak Jim řekl k rozvoji těžby živičných písků, že tak by se hra o klima prohrála. Vedlo to k boji proti *Keystone XL* ropovodu – k největším protestům a občanské neposlušnosti, jaké hnutí na ochranu klimatu zažilo.

A protože Jim má odedávna odvahu vyjadřovat svá přesvědčení, dostal i odvahu přesvědčit sám sebe – byl v posledních letech během různých nenásilných protestů pětkrát zatčen.

Před padesáti lety, rovněž v dubnu, byl za protesty uvězněn jiný velký hlasatel morálky – ze své cely v Birminghamu [napsal dopis](#), kde to vysvětlil. „Nespravedlnost, ať se děje kdekoli, je hrozbou spravedlnosti všude. Žijeme v síti vzájemnosti vetkané do šatu společného osudu.“ Bylo to 16. dubna 1963 a autorem těch slov byl Dr. Martin Luther King junior.

Dnes jsme více než kdy jindy „spojeni šatem společného osudu“, přičemž šatem, který nás jako živočišný druh chrání, ale který nyní páráme, je příznivé klima. A tak nyní, více než kdy jindy, je potřeba aktivismu, je potřeba odvahy, je potřeba se vyslovit.

Jak řekl Dr. King, „Naše generace musí litovat nejen jedovatých slov a činů zlých lidí, ale i děsivého mlčení lidí dobrých.“

Je naší neobyčejnou ctí představit vám člověka který nebude muset litovat. Muže do nepohody, který nejen hodně ví, ale taky za tím stojí – laureáta Ridenhourovy ceny za statečnost z roku 2013, doktora Jamese Hansena.

Z anglického [originálu](#) připravili českou verzi Yvonna Gaillyová a Jan Hollan.

[James Hansen](#) (1941) studoval matematiku, fyziku a astronomii na University of Iowa a působil v týmu Jamese Van Allena. Tamtéž získal r. 1967 doktorský titul z fyziky. Poté začal pracovat v Goddardově institutu pro vesmírná studia (GISS), který je součástí NASA. Zprvu se zabýval zejména výzkumem atmosféry Venuše, u níž mikrovlnná pozorování naznačovala, že musí mít velmi horký povrch. Koncem sedmdesátých let se jeho pozornost upřela užitečnějším směrem, k mnohem zajímavější planetě: k Zemi, u níž bylo nepochybné, že se její ovzduší rychle mění. Od r. 1981 až do dubna 2013 byl ředitelem GISS. Stal se jedním z několika předních vědců v oboru klimatické vědy; pokud jde životní dílo, je dnes asi tím vůbec nejvýznamnějším, o čemž svědčí i [výčet cen](#), které v minulém desetiletí obdržel. Přehled jeho vědeckých prací viz <http://pubs.giss.nasa.gov/authors/jhansen.html>. Nezbytnost co nejrychlejšího ústupu od využívání fosilních paliv, v první řadě uhlí, zdůrazňuje již desetiletí. Od r. 2006 prosazuje nástroj, který je k tomu nezbytný, totiž poplatky za všechn vytěžený fosilní uhlík a distribuci výnosů z takových poplatků celému obyvatelstvu, viz <http://www.carbontax.org/who-supports/scientists-and-economists/> – dokud budou totiž fosilní paliva nejlevnějším zdrojem tepla pro ohřev a pohon strojů, není šance, že by se jejich užívání utlumilo až na pouhá procenta spotřeby dnešní. Za to, jak nesmírně důležité vědecké poznání zpřístupňuje veřejnosti i politickým představitelům, dostal pak v tomto desetiletí ještě několik dalších ocenění.

České překlady některých Hansenových textů viz <http://amper.ped.muni.cz/gw/hansen/>, osobní stránka Dr. Hansena je <http://www.columbia.edu/~jeh1/>, po udělení nové ceny viz např. psaný [rozhovor s ním](#) či [video](#) z dalšího rozhovoru.